

PROJEKT REGIONALNOG SISTEMA SNABDIJEVANJA VODOM

Javno Preduzeće/ Poduzeće Regionalni Vodovod

“PLAVA VODA”
d.o.o. Travnik

AŽURIRANI AKCIONI PLAN ZA PRESELJENJE

Pripremljeno za: JP RV “Plava voda” d.o.o. Travnik

Finansirano od strane: Evropska banka za obnovu i razvoj

Klijent: Evropska banka za obnovu i razvoj

Projekt: Plava voda – projekt regionalnog sistema snabdijevanja vodom

Zadatak: Ažuriranje Akcionog plana za preseljenje

Pripremljeno od: ENOVA d.o.o. Sarajevo

Datum: 14.01.2022. godine

Sadržaj

1	UVOD	4
1.1	SAŽETAK PROJEKTA	4
1.2	CILJEVI I OPSEG DOKUMENTA	5
2	PRETHODNE I PLANIRANE AKTIVNOSTI OTKUPA ZEMLJIŠTA.....	6
2.1	AKTIVNOSTI U PERIODU 2011-2013.	6
2.2	AKTIVNOSTI U PERIODU 2016-2018.	6
2.3	AKTIVNOSTI U 2019.	6
2.4	AKTIVNOSTI U 2021. I BUDUĆE AKTIVNOSTI	7
3	ZAKON O EKSPROPRIJACIJI FBIH	8
4	DETALJAN OPIS TRASE	10
4.1	OPĆINA TRAVNIK	10
4.2	OPĆINA NOVI TRAVNIK	11
4.3	OPĆINA VITEZ	11
4.4	OPĆINA BUSOVAČA	11
4.5	GRAD ZENICA	12
5	METODOLOGIJA I PRISTUP	13
6	UTJECAJI PROJEKTA	14
6.1	PREGLED OTKUPA ZEMLJIŠTA ZA CJELOKUPNI PROJEKT	14
6.2	OPSEG OTKUPA ZEMLJIŠTA	15
	OPĆINA TRAVNIK	15
	OPĆINA NOVI TRAVNIK	17
	OPĆINA BUSOVAČA	18
	OPĆINA VITEZ.....	19
	GRAD ZENICA	20
6.3	KLJUČNI REZULTATI TERENSKIH PROMATRANJA I ISTRAŽIVANJA.....	21
7	KLJUČNI PRINCIPI OTKUPA ZEMLJIŠTA.....	27
8	NAKNADE I PRAVA	28
8.1	MATRICA PRAVA I NAKNADA.....	28
9	OBJAVA INFORMACIJA I JAVNE KONSULTACIJE	31
9.1	OBJAVA INFORMACIJA I KONSULTACIJA ODRŽANIH DO DANAS	31
9.2	PLANIRANA OBJAVA INFORMACIJA I KONSULTACIJA.....	31
10	PROVEDBA AŽURIRANOG APP-A	32
10.1	ODGOVORNOST ZA PROVEDBU.....	32
10.2	TROŠKOVI	32
10.3	MONITORING I IZVJEŠTAVANJE	33

1 UVOD

1.1 Sažetak projekta

Projekt. Javno preduzeće Regionalni vodovod “Plava voda” d.o.o. Travnik („Javno preduzeće“) implementira Projekt „Plava voda – projekt regionalnog sistema snabdijevanja vodom“ („Projekt“), koji se finansira iz kredita Evropske banke za obnovu i razvoj („EBRD“). Paralelno finansiranje ove investicije osigurat će Razvojna banka Vijeća Europe, kao i Švedska agencija za međunarodnu razvojnu saradnju kroz bespovratna sredstva.

Svrha Projekta. Svrha Projekta je izgradnja regionalnog sistema vodosnabdijevanja koji bi direktno opsluživao tri općine i jedan grad (Općine Travnik, Novi Travnik, Busovača i Grad Zenica)¹, izgradnjom:

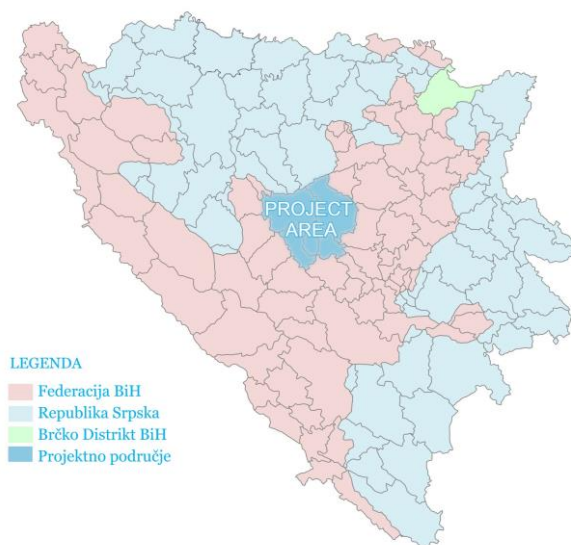
1. novog glavnog transportnog cjevovoda od izvorišta Plava voda u Travniku do postojećeg rezervoara “Putovići” u Zenici, uključujući rekonstrukciju rezervoara Putovići,
2. odvojka “Gostunj”, uključujući izgradnju nove pumpne stanice Gostunj i novog rezervoara Gostunj,
3. priključnog cjevovoda Nova Bila, uključujući izgradnju nove pumpne stanice “Kula-Nova Bila” i rekonstrukciju postojećeg rezervoara Kula-Nova Bila,
4. odvojka Novi Travnik, uključujući izgradnju nove pumpne stanice Novi Travnik i novog rezervoara “Pribilovići” i
5. odvojka Busovača, uključujući izgradnju nove pumpne stanice “Kula-Busovača” i novog rezervoara Kula-Busovača te rekonstrukciju postojećeg rezervoara “Hrastova Glavica”.

Prednosti projekta. U navedenim općinama/Gradu postoji velika potražnja za pitkom vodom i efikasnim vodosnabdijevanjem. Dakle, krajnji cilj Projekta je da se zajedničkim naporima zadovolje potrebe stanovništva obezbjeđivanjem dugotrajnog i pouzdanog vodosnabdijevanja.

Izgradnjom regionalnog sistema vodosnabdijevanja “Plava voda” omogućit će se i puštanje u rad novoizgrađenog vodovoda “Putovići-Radakovo” na području Grada Zenice, koji je uspostavljen u sklopu projekta “Vodosnabdijevanje i odvodnja otpadnih voda BiH II”. Novi sistem omogućava povezivanje sistema vodosnabdijevanja u Zenici sa rezervoarom “Putovići”, do kojeg će se dopreмати voda putem Sistema vodosnabdijevanja “Plava voda”. Tek nakon povezivanja ova dva sistema, omogućit će se uredno vodosnabdijevanje za prigradska naselja Grada Zenice koja trenutno imaju problema sa vodosnabdijevanjem.

Historijat projekta. Ideja o izgradnji regionalnog sistema vodosnabdijevanja „Plava voda“ datira još iz 1980-ih godina, ali su prve konkretne aktivnosti preduzete 2011. godine u vezi sa izradom projektne dokumentacije i pribavljanju potrebnih dozvola. Glavni projekt je prvobitno izrađen 2012. godine², nakon čega je uslijedila izrada elaborata o eksproprijaciji. Međutim, zbog proceduralnih problema, Projekt u tom periodu nije implementiran, ali je nedavno nastavljen. Detaljni hronološki pregled aktivnosti vezanih za Projekt je dat u Poglavlju 2 ovog dokumenta.

Trenutni status Projekta. Trenutno je u toku odabir izvođača od strane Javnog preduzeća koji će projektirati (tj. ažurirati Glavnog projekt iz 2012.) i izgraditi regionalni sistem vodosnabdijevanja „Plava voda“. Četiri ponuđača ušla su u uži izbor u prvoj fazi procesa javnih nabavki. Zatim je izrađen Preliminarni elaborat

LEGENDA
 Federacija BiH
 Republika Srpska
 Brčko Distrikt BiH
 Projektno područje

¹ Glavni transportni cjevovod će proći i kroz Općinu Vitez, ali odvojak za ovu Općinu nije predviđen.

² Glavni projekt je izradio Institut za hidrotehniku Sarajevo.

eksproprijacije³ na osnovu Glavnog projekta iz 2012. godine i predloženih idejnih izmjena od strane Javnog preduzeća u augustu 2021. godine. Druga faza procesa javnih nabavki (održavanje kvalifikacionih sastanaka) tokom koje će se razgovarati o tehničkim rješenjima trase cjevovoda planirana je uskoro. Očekuje se da će procedura izbora izvođača biti završena u martu 2022. godine.

1.2 Ciljevi i opseg dokumenta

Javno preduzeće je pripremio i usvojilo ovaj Akcioni plan za preseljenje („APP“) s ciljem preciziranja radnji koje je potrebno poduzeti kako bi se svim osobama pod utjecajem Projekta na odgovarajući način isplatila naknada, a u skladu sa:

- **Zakonima i propisima na snazi u Federaciji Bosne i Hercegovine (FBiH)**, a posebno Zakonom o eksproprijaciji FBiH, i
- **Okolišnom i društvenom politikom EBRD-a iz 2014. godine⁴**, naročito Provedbenim zahtjevom (PZ) 5: Oduzimanje zemljišta, nedobrovoljno preseljenje i ekonomsko raseljavanje.

Ovaj ažurirani APP⁵ pripremljen je na temelju **Preliminarnog elaborata eksproprijacije iz 2021. i Okvira za preseljenje i naknade** („OPN“) izrađenog 2011. (ažuriranog 2015.). OPN je osmišljen kao vodič kroz proces otkupa zemljišta, isplate naknade i preseljenja, te daje ključne definicije i detaljan opis tada primjenjivog pravnog i institucionalnog okvira, kriterija i procedura naknade, mehanizama upravljanja pritužbama kao i zahtjeva u vezi sa izvještavanjem, praćenjem i evaluacijom.

³ Pripremila geodetska firma Zedis d.o.o. u oktobru 2021.

⁴ Dostupno na: <http://www.ebrd.com/downloads/research/policies/esp-final.pdf>

⁵ APP je prvobitno izrađen 2015.

2 PRETHODNE I PLANIRANE AKTIVNOSTI OTKUPA ZEMLJIŠTA

U ovom poglavlju su date informacije o svim aktivnostima koje se odnose na otkup zemljišta, javne nabavke i pribavljanje dozvola za Projekt u 10-godišnjem periodu od 2011. do 2021. godine.

2.1 Aktivnosti u periodu 2011-2013.

OPN je izrađen 2011. godine u skladu sa zahtjevima EBRD-a. Javno preduzeće je 2012. godine započelo pripreme aktivnosti za pokretanje postupka eksproprijacije izradom elaborata eksproprijacije u skladu sa propisima Zakona o eksproprijaciji⁶.

Na osnovu elaborata eksproprijacije, Vlada FBiH je u januaru 2013. godine⁷ donijela Odluku o utvrđivanju javnog interesa za Projekt, čemu su prethodile odluke o izvodljivosti Projekta koje su 2012. godine donijela oba kantona (Zeničko-dobojski i Srednjobosanski kanton).

2.2 Aktivnosti u periodu 2016-2018.

Vlada FBiH je 2016. godine ponovo donijela Odluku o utvrđivanju javnog interesa za Projekt⁸. Obim otkupa zemljišta je bio zasnovan na elaboratu eksproprijacije iz 2012. godine. U ovom periodu preduzete su neke aktivnosti u pogledu otkupa zemljišta:

- Javno preduzeće je u aprilu 2018. godine objavilo poziv u dnevnim novinama svim vlasnicima nekretnina, s ciljem sporazumnog pribavljanja nekretnina i prijenosa vlasništva. Nakon toga formalno je pokrenut postupak eksproprijacije pred nadležnim općinskim/gradskim organima.
- Grad Zenica je započeo postupak eksproprijacije obilaskom trase u katastarskim općinama Putovići i Janjići, te su započeti razgovori sa vlasnicima 18 zemljišnih parcela u obuhvatu Projekta. Nakon što se njih osam izjasnilo da se protive eksproprijaciji (tj. zatražili su promjenu trase zbog utjecaja na stambene i pomoćne objekte, te kreiranja neiskoristivog zemljišta), postupak eksproprijacije je obustavljen.
- Općine Travnik i Busovača su pokrenule postupak eksproprijacije i donijele su rješenja o eksproprijaciji za dio državnog zemljišta (za koji nije potrebno isplaćivati naknadu).

Kako Javno preduzeće nije obezbijedilo planirana finansijska sredstva, općine nisu donosile rješenja o eksproprijaciji zemljišta u privatnom vlasništvu. Proces je nakon toga prekinut.

2.3 Aktivnosti u 2019.

Vlada FBiH je 2019. godine ponovo donijela Odluku o utvrđivanju javnog interesa za Projekt⁹, obzirom da je ranija Odluka prestala da važi u oktobru 2021. godine. Predviđeni iznos finansijskih sredstava potrebnih za otkup zemljišta u Odluci je 4.634.702 KM.

Tokom iste godine, trasu su ponovo obišli predstavnici općina Novi Travnik, Travnik, Busovače i Grada Zenice. Zatim su predložili alternativna rješenja za trasu koja su zasnovana na:

- novim okolnostima na trasi (legalna ili nelegalna gradnja novih objekata na trasi) u odnosu na 2012. godinu (kada je izrađen Glavni projekt) i
- raspravama sa lokalnim zajednicama u pogledu njihove zabrinutosti Projektnim rješenjima.

U skladu sa ovim prijedlozima, a u cilju minimiziranja utjecaja otkupa zemljišta, Javno preduzeće je raspisalo tender¹⁰ za odabir izvođača koji će ažurirati Glavni projekt iz 2012. godine i izgraditi regionalni sistem vodosnabdijevanja „Plava voda“.

⁶ Elaborat o eksproprijaciji je izradila geodetska firma ZEDIS d.o.o. za općine Travnik, Novi Travnik, Vitez, Busovača i Grad Zenica

⁷ “Službene novine FBiH”, broj 05/13

⁸ “Službene novine FBiH”, broj 42/16

⁹ “Službene novine FBiH”, broj 72/19

¹⁰ Proces pretkvalifikacije za izbor izvođača objavljen je u septembru 2019. godine. Dostupno na: <http://iprvplavavoda.ba/news/prequalification-data-sheet/>

2.4 Aktivnosti u 2021. i buduće aktivnosti

Aktivnosti vezane za ažuriranje trase

Javno preduzeće je u augustu 2021. godine pripremilo idejni prijedlog koji uključuje neke modifikacije Glavnog projekta iz 2012. godine, s ciljem promjene trase u pojedinim tačkama kako bi se minimizirali utjecaji otkupa zemljišta. Na osnovu toga je u oktobru 2021. godine izrađen preliminarni elaborat eksproprijacije. Prilagodba trase na ovaj način je moguća, s obzirom na to da prostorno-planskim dokumentima nije precizirana detaljna trasa regionalnog sistema vodosnabdijevanja.

Nastavljen je postupak javne nabavke za odabir izvođača za ažuriranje Glavnog projekta i izgradnju regionalnog sistema vodosnabdijevanja „Plava voda“. Promijenjena je tenderska dokumentacija u dijelu koji se odnosi na predložene izmjene trase. Prema odobrenom Akcionom planu za Projekt od strane EBRD-a, procjenjuje se da će izvođač biti izabran u martu 2022. godine.

Napomena: Nakon izrade Glavnog projekta bit će potrebno izraditi završni elaborat eksproprijacije na osnovu ažuriranog Glavnog projekta.

Dozvole potrebne za implementaciju Projekta

Tokom 2021. godine istekle su neke od dozvola i saglasnosti koje su neophodne za realizaciju Projekta. U tom smislu, Javno preduzeće je poduzelo sljedeće aktivnosti:

- Odluka o utvrđivanju javnog interesa za Projekat (obnovljena) – Vlada FBiH je u novembru 2021. godine ponovo donijela Odluku o utvrđivanju javnog interesa za Projekt¹¹.
- Okolišna dozvola (u toku) – zahtjev za obnavljanje dozvole upućen je zajedno sa novom Studijom o procjeni utjecaja na okoliš Federalnom ministarstvu okoliša i turizma. Proces je u toku.
- Urbanistička saglasnost (obnovljena) – Urbanistička saglasnost je obnovljena u februaru 2021. godine. Federalno ministarstvo prostornog uređenja pristalo je da izda obnovljenu Urbanističku saglasnost pod uslovom da se Elaborat arheoloških istraživanja dostavi naknadno prije podnošenja zahtjeva za izdavanje građevinske dozvole. U obnovljenoj Urbanističkoj saglasnosti preciziraju se obaveze pribavljanja saglasnosti na Glavni projekt od strane javnih komunalnih preduzeća i nadležnih organa, te okončanje postupka otkupa zemljišta.

¹¹ “Službene novine FBiH”, broj 72/19

3 ZAKON O EKSPROPRIJACIJI FBiH

U ovom poglavlju je dat kratak opis važećeg Zakona o eksproprijaciji FBiH koji je izmijenjen i dopunjen od izrade APP-a 2015. godine.

Zakon o eksproprijaciji FBiH

Ključne odredbe Zakona o eksproprijaciji FBiH¹² su date u Tabela 1.

Tabela 1: Ključne odredbe Zakona o eksproprijaciji FBiH

Javni interes	Imovina se može eksproprijisati nakon što se utvrdi javni interes za projekt.
Preduslovi za početak sprovođenja procesa eksproprijacije	S procesom eksproprijacije se može započeti nakon što se obezbijede neophodna finansijska sredstva ili dokaz o postojanju zamjenske imovine.
Vrste eksproprijacije	Eksproprijacija može biti potpuna ili nepotpuna:: - Potpuna eksproprijacija omogućava korisniku eksproprijacije da pribavi vlasništvo nad eksproprijisanom imovinom, dok prava ranijeg vlasnika kao i druga prava nad tom imovinom prestaju da postoje. - Nepotpuna eksproprijacija ne povlači za sobom promjenu vlasništva nad zemljom (u slučajevima kao što je polaganje vodovodnih cijevi). Omogućava korisniku služnost na zemljištu i objektima kao i zakup na zemljištu na određeno vrijeme. Nakon isteka zakupa, služnost na zemljištu se vraća ranijem vlasniku.
Pravo na zahtijevanje eksproprijacije preostale neodržive zemlje	Vlasnici zemlje na koje je utjecao djelimični gubitak njihove imovine imaju pravo da traže potpunu eksproprijaciju i odgovarajuću naknadu u slučaju ako bi djelimična eksproprijacija pogoršala ekonomsko stanje stvarnog vlasnika imovine ili učinila da preostali dio imovine bude beskoristan ili težak za korištenje.
Privremeno zauzimanje zemljišta	Za zauzimanje zemljišta se mora poslati zahtjev u vidu formalnog prijedloga u kojem se navodi njegova svrha, nekretnina koja će se zauzeti, vlasnik te nekretnine i vrijeme trajanja privremenog zauzimanja. Mora se obezbijediti naknada u visini zakupa po tržišnoj cijeni.
Pregovori	Zakon potiče zaključivanje sporazuma, te na taj način omogućava korisniku eksproprijacije i vlasniku imovine da se dogovore o prijenosu vlasništva i naknadi tokom cijelog procesa.
Vrijeme isplate naknade	Naknada se mora obezbijediti prije zvaničnog prijenosa vlasništva.
Preferirana vrsta naknade	Po pravilu, zakonski je poželjna odgovarajuća zamjenska nekretnina kao naknada. Definisana je kao nekretnina u istoj općini ili gradu koja odgovara nekretnini nad kojom je izvršena eksproprijacija u smislu tržišne vrijednosti i koja nudi iste uslove korištenja koji su postojali prije eksproprijacije. U slučaju da vlasnik nekretnine odbije zamjensku nekretninu ili se zamjenska nekretnina ne može obezbijediti, naknada se isplaćuje u tržišnoj vrijednosti nekretnine. Zakon također definiše metode određivanja naknade za voćnjake, šume i poljoprivredne plantaže, itd.
Dodatna naknada	Vlasnici nekretnina također imaju pravo na: - uvećanu naknadu na osnovu „ličnih i porodičnih okolnosti“ koje se uzimaju u obzir ako su te okolnosti od bitne važnosti za materijalnu egzistenciju ranijeg vlasnika, a naročito u slučaju ako je zbog eksproprijacije većeg dijela ili čitavog zemljišta ili poslovne prostorije ugrožena njegova materijalna egzistencija, kao i u slučaju kad se zbog eksproprijacije članovi poljoprivrednog domaćinstva moraju seliti iz područja gdje su prebivali ili boravili; - raniji vlasnici imaju pravo i na naknadu izgubljene koristi koju bi ostvarili dotadašnjim načinom iskorištavanja eksproprijisane nekretnine. Izgubljena korist se računa od datuma kad je vlasnik izgubio posjed nad nekretninom do datuma kad je primio/primila naknadu.

¹² „Službene novine FBiH, broj 70/07, 36/10, 25/12, 34/16

	Ove dodatne naknade se utvrđuju u pojedinačnim slučajevima.
Podobnost za naknadu	Po pravilu, vlasnici građevina i zemljišta koji su registrovani u zemljišnim knjigama (takozvano formalno vlasništvo) imaju pravo da prime naknadu u tržišnoj vrijednosti. Vlasnici neformalno izgrađenih objekata nemaju pravo da primaju naknadu; međutim vlasnici neformalnih objekata mogu demolirati objekat i uzeti materijale u vremenskom roku koji odredi nadležni upravni odjel. Izuzetak od ovog pravila postoji kad je neformalno sagrađeni objekat jedini stambeni objekat za vlasnika i njegove najbliže članove porodice (pravo na dom), u tom slučaju vlasnici ovih objekata imaju pravo na naknadu po tržišnoj vrijednosti. Dodatni uslovi za utvrđivanje prava na naknadu vlasniku neformalno sagrađenog objekta, pored ovog, uključuju: ▪ da nadležni organ nije donio konačnu odluku za uklanjanje zgrade; ▪ da je bespravno izgrađeni objekat registrovan prilikom zvaničnog avionskog snimanja teritorije FBiH.
Pristup imovini	Iz razloga koji se tiču hitnosti i kako bi se izbjegla velika šteta, korisnik eksproprijacije može da uđe u posjed zemljišta čak i prije nego Odluka o eksproprijaciji postane pravosnažna i prije nego što se naknada isplati, ali samo na osnovu odluke Vlade FBiH. Prije podnošenja zahtjeva za dobijanje prijevremenog ulaska u posjed, korisnik eksproprijacije mora vlasniku pojasniti razloge za hitnost i ponuditi sporazumno rješenje koje omogućava prijevremeni ulazak u posjed nekretnine. Zahtjev za prijevremeni ulazak u posjed nekretnine se predaje Upravnoj komisiji Vlade FBiH, a Federalna uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove priprema predloženu odluku. Ako slučaj uključuje eksproprijaciju stambenog ili poslovnog objekta, korisnik eksproprijacije ne može podnijeti zahtjev za prijevremeni ulazak u posjed dok se ne obezbijedi zamjenska nekretnina. Može se pokrenuti upravni spor protiv odluke Vlade FBiH koja omogućava prijevremeni ulazak u posjed nekretnine. Spor ne odlaže prijevremeni ulazak u posjed nekretnine.

Postupak eksproprijacije

1. Korisnik eksproprijacije mora objaviti javni poziv vlasnicima nekretnina da se pokuša doći do **sporazumnog rješenja**. U tom slučaju strane zaključuju notarski obrađen kupoprodajni ugovor o prijenosu vlasništva.
2. U slučaju da se nije došlo do sporazumnog rješenja, korisnik eksproprijacije podnosi **prijedlog za eksproprijaciju** nadležnoj općini. Čak i poslije ovog koraka moguće je postići sporazumno rješenje ako se strane usaglasu.
3. Nakon što zaprimi prijedlog, općina **mora obavijestiti vlasnike** da je započet postupak eksproprijacije zajedno sa upozorenjem za vlasnike da neće imati pravo na naknadu troškova njihovih ulaganja u zemlju ili građevine koje su napravili nakon što su primili pismeno obavještenje da je započeo postupak eksproprijacije (osim troškova redovnog održavanja) – **granični datum**.
4. Općina zatim mora da se sastane sa vlasnicima kako bi razgovarali o eksproprijaciji i da ih obavijesti da imaju pravo da podnesu zahtjev za eksproprijaciju preostalog neupotrebljivog dijela nekretnine.
5. Ukoliko se podaci iz zemljišnih knjiga ne podudaraju sa stvarnim stanjem koje se tiče vlasništva (što je često slučaj zbog zastarjelih podataka u zemljišnim knjigama¹³), općina mora kao prethodno pitanje **utvrditi vlasništvo** prije nego što nastavi sa sljedećim koracima.
6. Općina izdaje **odluku o eksproprijaciji**. Osobe pogođene projektom mogu da se žale protiv ove odluke Federalnoj upravi za geodetske i imovinsko-pravne poslove. Ukoliko su i dalje nezadovoljni, osobe pogođene projektom mogu da pokrenu upravni spor pred kantonalnim sudom.
7. Kad odluka o eksproprijaciji postane pravosnažna, općina **mora da pozove osobe pogođene projektom da se dogovore o iznosu naknade**. Ukoliko se strane dogovore potpisuje se formalni ugovor.
8. Ako se ne postigne dogovor o naknadi u roku od 2 mjeseca, općina šalje predmet općinskom sudu kako bi se odredila naknada. Osobe pogođene projektom mogu da ulože žalbu na odluku suda i upute predmet na kantonalni sud (čija odluka se smatra konačnom ali se opet može osporavati na Vrhovnom sudu FBiH).
9. Zvanični prijenos vlasništva u zemljišnim knjigama se vrši na osnovu pravosnažne odluke i dokaza o plaćanju naknade ili dokaza da je prethodni vlasnik stekao vlasništvo nad drugom odgovarajućom nekretninom.

¹³ Npr. osoba koja je registrovana u zemljišnim knjigama se razlikuje od stvarnog vlasnika/korisnika koji može biti nasljednik ili osoba koja je kupila nekretninu ali nije prijavila vlasništvo itd.

4 DETALJAN OPIS TRASE

U ovom poglavlju je opisana trasa planiranog regionalnog sistema vodosnabdijevanja za svaku općinu/Grad koji su uključeni u Projekt, kao i neke trenutne neizvjesnosti kao što su lokacije nekih rezervoara ili pumpnih stanica.

4.1 Općina Travnik

Glavni cjevovod

Trasa glavnog cjevovoda počinje na izvoru Plava voda u Travniku. Predložena trasa prolazi pored kanala Plave vode sve do Centralnog trga, a nastavlja pješačkom stazom do mosta na rijeci Lašvi. Nakon prelaska preko mosta, cjevovod ulazi na lokalnu cestu kod medrese u Travniku, dolazi do i prelazi preko regionalnog puta M5, te ide Mostarskom ulicom¹⁴.

Na kraju Mostarske ulice, cjevovod prelazi preko rijeke Lašve, suspenzijom na postojeći most, gdje prelazi preko regionalne ceste M5. Potom ide jarugama magistralnog puta M5, do skretanja za Guču Goru. Odatle cjevovod prolazi trasom stare pruge Jajce-Donji Vakuf, kroz naselja Putićevo i Prahulje. U naselju Putićevo predviđen je priključak za rezervoar Gostunij. Odvojak do rezervoara Gostunij najvećim dijelom prolazi uz lokalni put i predviđen je da prelazi preko više državnih i privatnih zemljišnih parcela sve do k.č. 183 (k.o. Mosor), gdje je planirana izgradnja rezervoara. U naselju Prahulje nalazi se priključak za Novi Travnik, a zatim priključak za rezervoar Kula-Nova Bila koji se nalazi 50 m dalje. Na ovom dijelu bi cjevovod bio postavljen uz staru prugu koja na pojedinim mjestima prelazi u lokalne puteve. Treba napomenuti da se na ovoj trasi nalazi mnogo privatnih parcela sa stambenim i pomoćnim objektima (štale, staklenici, garaže, ograde itd.). Trasa odvojka Nova Bila se najvećim dijelom proteže kroz obradive površine do lokacije novoizgrađenog rezervoara Kula-Nova Bila.

Dio trase od priključka za Novu Bilu do priključka za Vitez se uglavnom nalazi uz staru željezničku prugu. Na ovom dijelu je predviđen prelaz preko rijeke Bile, suspenzijom cijevi preko mosta na regionalnom putu M5. Od priključka za Novu Bilu trasa prelazi preko nekoliko manjih propusta ili mostova stare pruge. Trasa cjevovoda jednim dijelom zaobilazi trasu stare pruge, jer su na njoj izgrađeni različiti objekti. Trasa prolazi iza ovih objekata, dijelom po asfaltiranim površinama, a dijelom uz obradive površine. Nakon mosta na regionalnom putu M5, kratko nastavlja ovim putem, lokalnim putem ulazi u naselje Grbavica, a zatim se vraća na staru prugu. Prati staru željezničku prugu do priključka za Vitez, koji se nalazi u blizini podvožnjaka stare pruge.

Odvojak Gostunij (od glavnog cjevovoda do rezervoara Gostunij, uključujući izgradnju nove pumpne stanice Gostunij)

Novi rezervoar Gostunij planiran je na državnom zemljištu na lijevoj obali rijeke Lašve, oko 3 km sjeveroistočno od glavnog raskršća u mjestu Dolac na Lašvi na regionalnom putu M-5 (Lašva-Travnik). Zbog pitanja vlasništva nad zemljištem i prava prolaska, trasa odvojka će, u principu, biti trasirana duž lokalnog puta. Trasa će na jednom mjestu presijecati regionalni put R-413a, u kom slučaju će biti potrebno tražiti odobrenje Direkcije za puteve za presijecanje puta okomito na osu regionalnog puta R-413a, kao i za manji dio pojasa puta (cca 30 m) prije raskršća. Okvirna dužina odvojka je cca. 3,1 km.

S obzirom na uspon trase, planirano je projektovanje pumpne stanice koja će služiti za dopremanje vode sa izvorišta Plava voda do novog rezervoara Gostunij. Lokacija pumpne stanice će biti određena hidrauličkim proračunima i modeliranjem, a tačnu lokaciju će odrediti projektant prilikom ažuriranja Glavnog projekta.

Odvojak Nova Bila (od glavnog cjevovoda do rezervoara Kula-Nova Bila, uključujući izgradnju nove pumpne stanice Kula – Nova Bila)

Odvojak će se položiti od glavnog cjevovoda do pumpne stanice Kula-Nova Bila, te od pumpne stanice do postojećeg rezervoara Kula-Nova Bila u Travniku. Zbog pitanja vlasništva nad zemljištem i prava prolaska, trasa odvojka će se u principu pridržavati trase definisane u Glavnom projektu iz 2012. godine.

Postojeći rezervoar Kula-Nova Bila se nalazi u katastarskoj općini Travnik-Putićevo.

¹⁴ Treba naglasiti da je Glavnim projektom iz 2012. godine planiran odvojak za rezervoar Dolac na Lašvi prije završetka Mostarske ulice. Međutim, ideja za ovaj odvojak je u međuvremenu napuštena i to će se uzeti u obzir prilikom ažuriranja Glavnog projekta iz 2012.

Pumpna stanica Kula-Nova Bila će služiti za dopremanje vode sa izvorišta Plava voda do postojećeg rezervoara Kula-Nova Bila. Lokacija pumpne stanice će biti određena hidrauličkim proračunima i modeliranjem, a tačnu lokaciju će odrediti projektant prilikom ažuriranja Glavnog projekta.

4.2 Općina Novi Travnik

Odvojak

Odvojak će se položiti od glavnog cjevovoda do pumpne stanice Novi Travnik, te od pumpne stanice do novog rezervoara Pribilovići u Novom Travniku. Zbog pitanja vlasništva nad zemljištem i prava prolaska, trasa odvojka će se u principu pridržavati trase definisane u Glavnom projektu iz 2012. godine.

Odvojak za Novi Travnik se može podijeliti u tri dijela. Odvojak počinje skretanjem sa glavne trase stare pruge u naselju Prahulje u Travniku, odakle prelazi preko regionalnog puta M5, te ulazi u Nevića Polje. Idući cestom Gornji Vakuf-Travnik dolazi do mosta na rijeci Lašvi. Sljedeći dio cjevovoda prolazi pješačkom stazom uz put kroz naselje Stojkovići, do naselja Budišići na ulazu u grad Novi Travnik. U Budišićima presijeca cestu Gornji Vakuf-Travnik, te prolazi lokalnim putem u naselju. Na izlazu iz Budišića odvaja se od lokalnog puta prema brdu Pribilovići, do lokacije predviđene za rezervoar Pribilovići. Od naselja Budišići do rezervoara Pribilovići, trasa dijelom prolazi duž stare željezničke pruge, a dijelom uz lokalni put.

Rezervoar Pribilovići, uključujući izgradnju nove pumpne stanice Novi Travnik

Novi rezervoar Pribilovići će se nalaziti na kraju odvojka za Novi Travnik. Tačne lokacije rezervoara i pumpne stanice će prilikom ažuriranja Glavnog projekta utvrditi projektant hidrauličkim proračunima i modeliranjem.

4.3 Općina Vitez

Glavni cjevovod

Nakon priključka za Vitez, cjevovod nastavlja trasom stare pruge, prolazi regionalnim putem M5, a zatim presijeca put. Na tom mjestu suspenzijom prelazi preko Dubrovačkog potoka, proteže se kroz oranice prema naselju Ahmići, dolazi do rijeke Lašve i granice sa općinom Busovača. Nakon ovog prelaza trasa nastavlja željezničkom prugom preko naselja Selišta i Sajtovići do puta koji vodi za Busovaču. Presijeca ovaj put, a zatim rijeku Kozicu, nakon koje se nalazi priključak za Busovaču.

Potrebno je napomenuti da nije predviđen odvojak za općinu Vitez.

4.4 Općina Busovača

Glavni cjevovod

Trasa cjevovoda u Busovači počinje od granice sa općinom Vitez, gdje prelazi rijeku Lašvu i nastavlja starom prugom do puta za Busovaču. Cjevovod presijeca ovaj put, a zatim i rijeku Kozice suspenzijom na postojećem čelični most stare pruge, nakon čega se nalazi priključak za Busovaču.

Odvojak za Busovaču počinje u katastarskoj općini Skradno, nastavlja prema Busovači kroz katastarske općine Bare i Busovača i račva se prema postojećem rezervoaru Hrastova glavica i planiranom rezervoaru Kula-Busovača.

Od priključka za Busovaču, trasa nastavlja starom prugom kroz naselja Sajtovići, Katići i Merdani, te nastavlja napuštenom prugom uz rijeku Lašvu do granice sa Gradom Zenicom.

Odvojak za Busovaču

Planirano je da odvojak za Busovaču ima dva kraka: jedan krak do postojećeg rezervoara Hrastova Glavica i jedan krak do novog rezervoara Kula-Busovača.

Za krak prema Hrastovoj Glavici je predviđen jedan prelaz ispod rijeke Kozice. Ova trasa prolazi kroz oranice, te nastavlja ispod rijeke Kozice kao i oranica, a zatim presijeca ulicu Ivica Marušića na ulazu u grad Busovaču. Prolazeći kroz naselje Kadića Strana, penje se prema brdu i na kraju dolazi do rezervoara Hrastova Glavica.

Trasa kraka za rezervoar Kula-Busovača prolazi kroz oranice i šume u naselju Kula i dolazi do lokacije predviđene za rezervoar Kula-Busovača.

Također su predviđene pumpne stanice na oba kraka.

4.5 Grad Zenica

Glavni cjevovod

Trasa počinje od granice sa Općinom Busovača i nastavlja starom prugom sve do Lašvanske raskrsnice. Na tom mjestu prelazi preko rijeke Lašve suspenzijom na postojeću konstrukciju mosta i nastavlja paralelno sa postojećom prugom Šamac-Sarajevo. Cjevovod se odvaja od željezničke pruge i nastavlja lokalnim putem „Doboj-Kaonik“ do naselja Janjići. Zatim ide lokalnom Sarajevskom ulicom do tačke gdje trasa prelazi na drugu stranu rijeke Bosne, ispod željezničke pruge, preko regionalnog puta M17 i autoputa A1. Međutim, Grad Zenica je 2019. godine predložio da se ova dionica cjevovoda iz Sarajevske ulice do mjesta gdje trasa prelazi na drugu obalu rijeke preusmjeri premještanjem na pojas između postojeće željezničke pruge i Sarajevske ulice kako bi se izbjeglo postavljanje cjevovoda uz stambene kuće.

Napomena: Javno preduzeće je potvrdilo ovaj prijedlog kao tehnički moguće rješenje koje će biti razmatrano prilikom ažuriranja Glavnog projekta. Javno preduzeće je u maju 2020. godine dobilo saglasnost JP Željeznice FBiH za izgradnju dijela glavnog cjevovoda. U saglasnosti su propisani uslovi na osnovu kojih se moraju izvoditi radovi, posebno na mjestima ukrštanja vodovodne cijevi i željezničke pruge. Također, u saglasnosti je propisano da trasa cjevovoda mora biti udaljena najmanje 20 metara od postojeće željezničke pruge, s obzirom na to da se u budućnosti planira izgradnja dodatne željezničke pruge pored postojeće.

Ukupna dužina trase glavnog cjevovoda, paralelno sa postojećom željezničkom prugom, iznosi oko 3,7 km. Veliki dio trase cjevovoda je u prosjeku udaljen 15 m od ose postojeće željezničke pruge. Samo manji dio cjevovoda ukupne dužine cca. 830 m, koji prolazi kroz naselje Janjići, planirano je da se nalazi u trupu lokalnog puta koji je udaljen cca 10 m od osovine postojeće željezničke pruge¹⁵.

Nakon prelaska cjevovoda na drugu stranu rijeke, trasa koristi postojeći makadamski put koji se nalazi unutar usjeka preko strme padine. Cjevovod potom kroz obradive površine ulazi u naselje Putovići.

Nakon ove tačke trasa cjevovoda ide lokalnim asfaltiranim putem, te skreće između dvije stambene kuće. Nakon toga trasa prolazi uz privatne zemljišne parcele, ukrštava se sa lokalnim putem, te nastavlja preko privatnih parcela do rezervoara Putovići.

¹⁵ Procjena je zasnovana na mjerjenjima sa ortofoto supstrata. Treba napomenuti da je bilo kakvo postavljanje cjevovoda duž željezničkog pojasa uslovljeno zahtjevom JP Željeznice FBiH da se poštuje Zakon o sigurnosti željezničkog prometa kao i uslova sadržanih u tenderskoj dokumentaciji.

5 METODOLOGIJA I PRISTUP

Popis (cenzus). Tokom perioda od novembra 2020. do oktobra 2021. je izrađen popis svih zemljišnih parcela/imovine i ljudi pod utjecajem Projekta kako bi se prikupili i analizirali podaci i informacije potrebne za utvrđivanje svih kategorija utjecaja, svih ljudi pod utjecajem Projekta i očekivanog gubitka imovine na području Projekta.

Popis je pripremljen na osnovu:

1. terenskih opservacija zabilježenih tokom obilaska cijele trase cjevovoda,
2. katastarskih podataka iz Idejnog elaborata eksproprijacije,
3. orto-foto karata trase cjevovoda preklapljenih sa katastarskim parcelama pod utjecajem Projekta,
4. tenderske dokumentacije za odabir projektanta za ažuriranje Glavnog projekta iz 2012. godine,
5. zvaničnih izvještaja općina Travnik, Novi Travnik, Busovača i Grada Zenica u vezi s prolaskom cjevovoda kroz teritorije navedenih općina i Grada¹⁶.

Tokom terenske posjete, stručni tim je održao i kratke razgovore sa lokalnim stanovništvom o mišljenjima i stavovima ovih zajednica u vezi sa Projektom.

Socio-ekonomsko anketiranje. Anketiranje je prvi put provedeno u periodu od 16. do 23. novembra 2020. godine u Novom Travniku, Travniku, Busovači, Vitezu i Zenici, kako bi se prikupila mišljenja o utjecajima Projekta i isplatama naknada, kao i pribavili konkretni podaci o trenutnim izvorima izdržavanja i uslovima života ljudi pod utjecajem Projekta, uključujući i identifikaciju ranjivih kategorija. U periodu 25-26.10.2021. u Travniku je izvršeno dodatno anketiranje za novoplanirani odvojak za rezervoar Gostunj.

Anketiranje je sproveo tim obučenih anketara, pod nadzorom koordinatora¹⁷. Anketari su koristili anketne upitnike koje su pripremili stručnjaci za otkup zemljišta. Korištene su tri vrste upitnika:

- I. Upitnik za vlasnike ili korisnike zemljišta koji žive na pogođenom zemljištu,
- II. Upitnik za vlasnike ili korisnike zemljišta koji ne žive na pogođenom zemljištu,
- III. Upitnik za poslovne subjekte (formalne ili neformalne).

Napomena: Treba napomenuti da je ovo treće anketiranje sprovedeno za potrebe Projekta (2011., 2015. i sada 2020/2021. tokom izrade ovog ažuriranog Plana), te je primjetan umor lokalnog stanovništva u vezi sa implementacijom Projekta. Stoga je usvojen sljedeći pristup za uzorak anketiranja:

- Za novozahvaćene zemljišne parcele (u odnosu na Glavni projekt iz 2012. godine – u skladu sa novim prijedlozima općina/Grada): uzorak od 100%
- Za nepromijenjene dijelove trase: uzorak od 10% ljudi pod utjecajem Projekta koji su već dva puta anketirani u prošlosti (2011. i 2015. godine)

¹⁶ Općina Vitez nije dostavila zvaničan izvještaj o situaciji na trasi cjevovoda koja prolazi kroz teritoriju ove općine.

¹⁷ S obzirom na stanje uzrokovano koronavirusom (COVID-19) i uz poštivanje mjera koje su definisale nadležne institucije za sprječavanje širenja virusa, obavljeno je telefonsko anketiranje na osnovu dostupnih brojeva telefona prikupljenih tokom obilaska terena.

6 UTJECAJI PROJEKTA

U ovom poglavlju je opisan opseg planiranog otkupa zemljišta u skladu sa Preliminarnim elaboratom eksproprijacije iz 2021. i prihvaćenim promjenama trase koje su predložile općine/Grad. Uključuje i rezultate terenskih promatranja i provedene socio-ekonomske ankete.

6.1 Pregled otkupa zemljišta za cjelokupni Projekt

Za potrebe izgradnje cjevovoda Plava voda kroz područja općina Travnik, Novi Travnik, Vitez, Busovača te Grad Zenicu, bit će potrebno izvršiti:

- **potpunu eksproprijaciju** samo 11¹⁸ zemljišnih parcela (8 u privatnom i 3 u državnom vlasništvu) smještenih na lokaciji planiranih objekata (pristupna cesta, pumpne stanice i rezervoar) – u Travniku i Zenici;
- **nepotpunu eksproprijaciju** zemljišnih parcela uz trasu cjevovoda radi postavljanja glavnog transportnog cjevovoda i njegovih odvojaka.

Projekt neće zahtijevati fizičko preseljenje domaćinstava ili biznisa. Većina zemljišnih parcela na trasi cjevovoda nalazi se u pojasu stare željezničke pruge koja više ne postoji, kao i regionalnih cesta i lokalnih asfaltiranih i neasfaltiranih cesta. 73% područja koje će biti zahvaćeno Projektom je javno (državno) zemljište. Nijednu parcelu u državnom vlasništvu ne koristi lokalno stanovništvo.¹⁹ Većina (56%) zemljišta zahvaćenog Projektom je građevinsko zemljište.

Pregled kumulativnih utjecaja Projekta prikazan je u tri tabele u nastavku, dok su detaljne informacije za svaku uključenu općinu/Grad prikazane u tekstu koji slijedi.

Tabela 2: Površina zahvaćenih zemljišnih parcela prema vrsti vlasništva

Vrsta zemljišta	Travnik	Novi Travnik	Vitez	Busovača	Zenica	Ukupno	Postotak ukupnog zemljišta zahvaćenog projektom
Javno	81.702 m ²	30.942 m ²	76.040 m ²	72.152 m ²	39.421 m ²	300.257 m²	73%
Privatno	22.390 m ²	4.102 m ²	26.630 m ²	30.704 m ²	27.217 m ²	111.043 m²	27%

Tabela 3: Ukupna površina zahvaćene imovine prema vrsti u m²

Vrsta zemljišta	Travnik	Novi Travnik	Vitez	Busovača	Zenica	Ukupno	Postotak
Građevinsko zemljište	74.133	27.452	75.714	6.118	46.888	230.305	56%
Poljoprivredno zemljište	16.799	6.118	22.769	25.662	12.495	83.843	20.4%
Ostalo*	7.616	57	1.405	65.888	2.433	77.399	18.8%
Šumsko zemljište	5.544	1.417	2.782	5.188	4.822	19.753	4.8%
Ukupna površina	104.092	35.044	102.670	102.856	66.638	411.300	100%

* Ostalo neplodno tlo, park, potok, rijeka, ribnjak ili močvara

¹⁸ Tačan broj zemljišnih parcela koje će biti predmet potpune eksproprijacije u svrhu izgradnje novih rezervoara i pumpnih stanica bit će poznat nakon ažuriranja Glavnog projekta.

¹⁹ Na temelju terenskih posjeta provedenih tokom izrade ovog Ažuriranog APP-a i izrade Preliminarnog elaborata eksproprijacije

Tabela 4: Broj zemljišnih parcela koje su predmet eksproprijacije²⁰

Općina/Grad	Broj zemljišnih parcela u privatnom vlasništvu	Broj zemljišnih parcela u državnom vlasništvu	Ukupan broj zemljišnih parcela
Travnik	94	67	161
Novi Travnik	93	20	113
Vitez	99	52	151
Busovača	159	36	195
Zenica	80	36	116
Total	525	211	736

Privremeno zauzimanje zemljišta. Očekuje se da će biti potrebno privremeno zauzeti određene privatne i državne parcele za izgradnju pristupnih cesta i smještaj osoblja, strojeva i materijala. Kada se radi o zemljištu u državnom vlasništvu, pravo korištenja ovih parcela od strane Javnog preduzeća će se regulisati sporazumom s Općinom ili Vladom FBiH. Za zemljišta u privatnom vlasništvu, sklapat će se zasebni ugovori s vlasnicima takvog zemljišta (ugovori o zakupu ili drugi oblik prijenosa vlasništva ili prava korištenja u skladu sa Zakonom o imovinskopравnim odnosima FBiH), a odgovarajuća naknada biti će isplaćena u skladu sa Matricom prava i naknada.

6.2 Opseg otkupa zemljišta

Općina Travnik

Prema Preliminarnom elaboratu eksproprijacije iz 2021. godine, u Travniku se nalazi ukupno 161 projektom zahvaćena parcela:

- 67 zemljišnih parcela u državnom vlasništvu: od toga će 66 parcela biti predmet nepotpune eksproprijacije, a samo 1 će biti predmet potpune eksproprijacije za potrebe izgradnje rezervoara Gostunj²¹;
- 94 zemljišne parcele u privatnom vlasništvu: sve parcele će biti predmet nepotpune eksproprijacije.

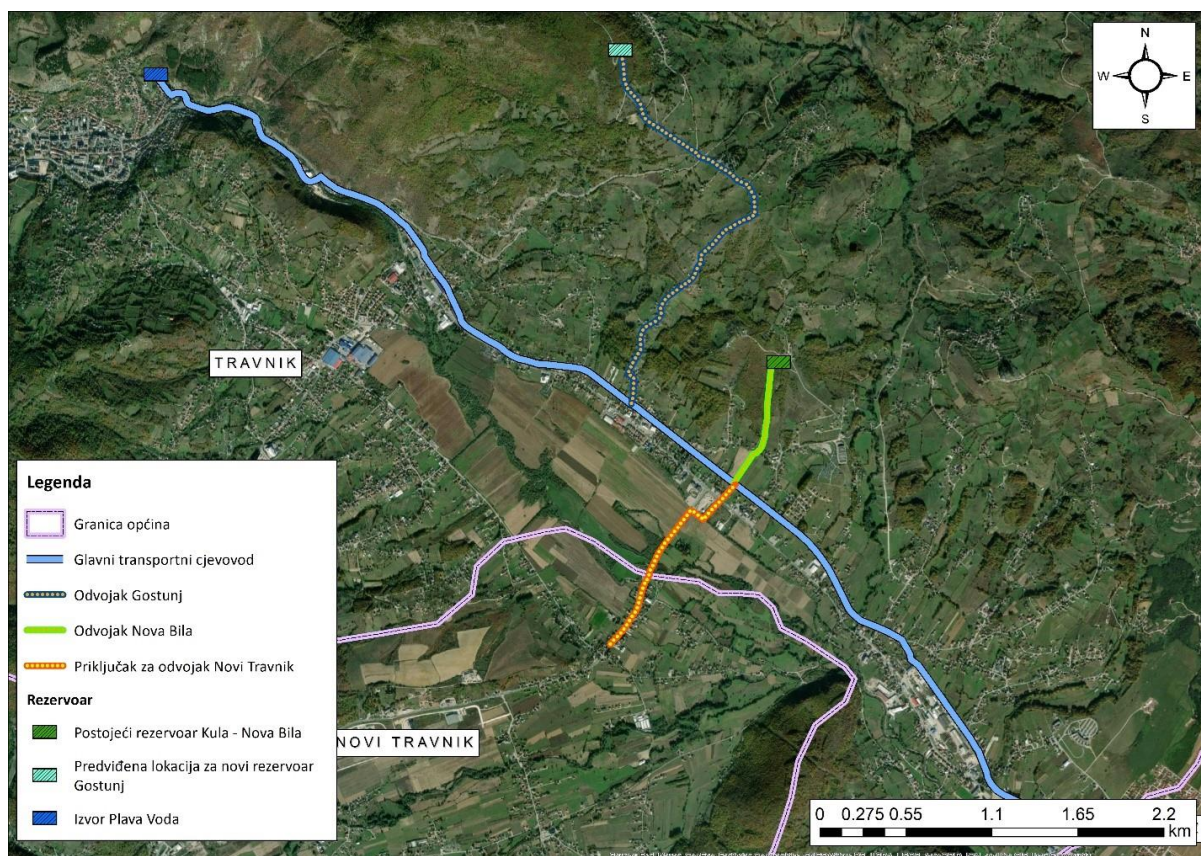
Nije predviđeno fizičko preseljenje domaćinstava ili biznisa. Ne očekuje se trajni utjecaj na vlasnike poljoprivrednog zemljišta jer će svo privatno zemljište biti samo privremeno pod utjecajem Projekta. Moguće je da će tokom izgradnje glavnog cjevovoda biti zahvaćeno 7 pomoćnih objekata (garaže i šupe) u privatnom vlasništvu (za više detalja, vidjeti sljedeći odjeljak **Error! Reference source not found.**). Ne očekuje se trajni utjecaj na poslovne aktivnosti/biznise, ali poslovni subjekti koji se nalaze u neposrednoj blizini planirane trase mogu imati privremene smetnje ili poteškoće u pristupu.

Također, trasa planiranog glavnog cjevovoda prolazi kroz groblje koje se nalazi prije skretanja za regionalnu cestu Guča-Gora. Planirano je da se zahvati samo manji dio zemljišne parcele, ali tačan položaj trase u odnosu na grobna mjesta bit će poznat nakon ažuriranja Glavnog projekta iz 2012. godine. Ukoliko se utvrdi da će trasa prolaziti direktno kroz grobna mjesta, Javno preduzeće će angažirati ovlaštenu javnu kompaniju da izvrši eventualnu ekshumaciju, u koordinaciji sa Islamskom zajednicom u BiH.

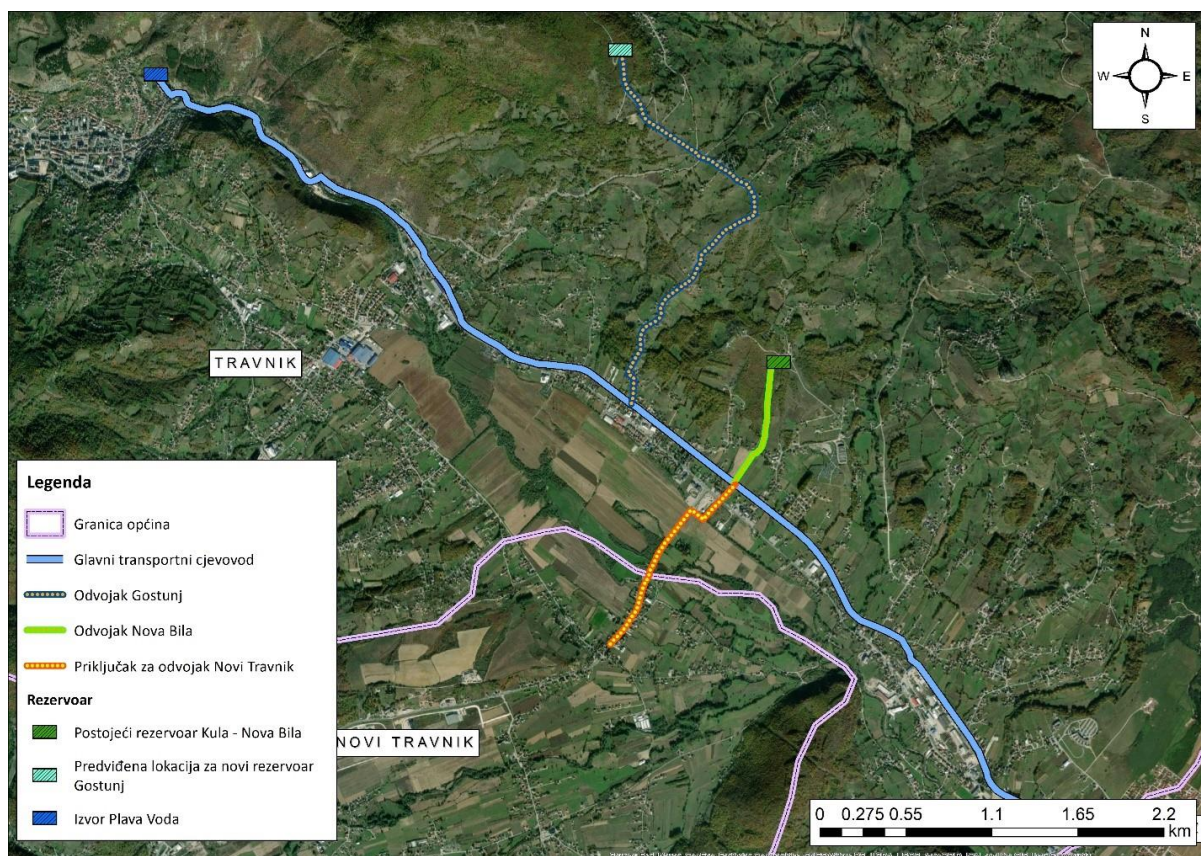
Na karti ispod prikazana je trasa glavnog transportnog cjevovoda i odvojaka u Travniku (

²⁰ Ovi podaci temelje se na Preliminarnom elaboratu eksproprijacije iz 2021. godine koji je izrađen kako bi se obradili dijelovi trase koji su napušteni (tj. odvojak za „Dolac na Lašvi“ u Općini Travnik i odvojak za Općinu Vitez) ili promijenjeni kako bi se minimizirali negativni utjecaji otkupa zemljišta. Precizni podaci o zahvaćenim zemljišnim parcelama bit će poznati nakon ažuriranja Glavnog projekta koji će se izraditi.

²¹ Zemljišne parcele koje će biti predmet potpune eksproprijacije za potrebe izgradnje pumpnih stanica (Gostunji i Kula-Nova Bila) će biti poznate nakon ažuriranja Glavnog projekta.

Slika 1).

Slika 1 – Trasa glavnog cjevovoda i odvojaka koji prolaze kroz Općinu Travnik

Općina Novi Travnik

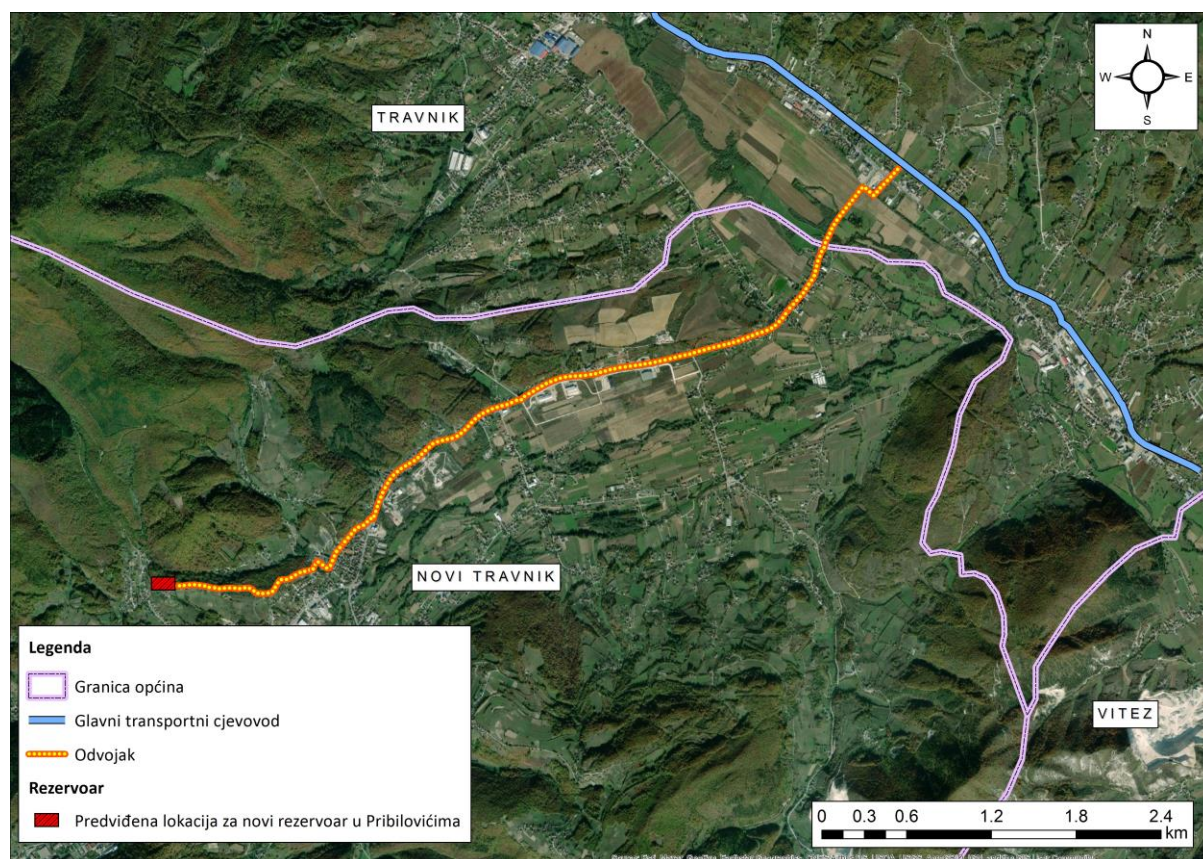
Prema Preliminarnom elaboratu eksproprijacije iz 2021. godine, u Novom Travniku se nalazi ukupno 113 Projektom zahvaćenih zemljišnih parcela:

- 20 zemljišnih parcela u državnom vlasništvu: sve parcele su predmet nepotpune eksproprijacije²²;
- 93 zemljišne parcele u privatnom vlasništvu: sve parcele su predmet nepotpune eksproprijacije.

Nije predviđeno fizičko preseljenje domaćinstava ili biznisa. Ne očekuje se trajni utjecaj na vlasnike poljoprivrednog zemljišta jer će svo privatno zemljište biti samo privremeno pod utjecajem Projekta. Ne očekuje se trajni utjecaj na poslovne aktivnosti/biznise, ali biznisi koji se nalaze u neposrednoj blizini planirane trase mogu imati privremene smetnje ili poteškoće u pristupu.

Trasa planiranog odvojka jednim dijelom prolazi u neposrednoj blizini Partizanskog spomen groblja koje se nalazi u naselju Budušići. Nakon ažuriranja Glavnog projekta, bit će poznat tačan položaj trase u odnosu na grobna mjesta. Ukoliko se utvrdi da će trasa prolaziti direktno kroz grobna mjesta, Javno preduzeće će angažirati nadležnu javnu kompaniju da izvrši eventualnu ekshumaciju u koordinaciji s nadležnim tijelima.

Na karti ispod prikazana je trasa odvojka za Novi Travnik do novog rezervoara Pribilovići (Slika 2).

Slika 2 - Trasa odvojka koji prolazi kroz Općinu Novi Travnik

²² Zemljišne parcele koje će biti predmet potpune eksproprijacije za potrebe izgradnje novog rezervoara Pribilovići i pumpne stanice Novi Travnik bit će poznate nakon ažuriranja Glavnog projekta.

Općina Busovača

Prema Preliminarnom elaboratu eksproprijacije iz 2021. godine, u Busovači se nalazi ukupno 195 Projektom zahvaćenih zemljišnih parcela:

- 36 zemljišnih parcela u državnom vlasništvu: sve parcele su predmet nepotpune eksproprijacije²³;
- 159 zemljišnih parcela u privatnom vlasništvu: sve parcele su predmet nepotpune eksproprijacije.

Nije predviđeno fizičko preseljenje domaćinstava ili poslovnih aktivnosti/biznisa. Ne očekuje se trajni utjecaj na vlasnike poljoprivrednog zemljišta jer će svo privatno zemljište biti samo privremeno pod utjecajem Projektom. Ne očekuje se trajni utjecaj na poslovne aktivnosti/biznise, ali biznisi koji se nalaze u neposrednoj blizini planirane trase mogu imati privremene smetnje ili poteškoće u pristupu.

Na karti ispod prikazana je trasa glavnog transportnog cjevovoda i odvojaka u Busovači (Slika 3).

Slika 3 - Trasa glavnog transportnog cjevovoda i odvojaka koji prolaze kroz Općinu Busovača

²³ Zemljišne parcele koje će biti predmet potpune eksproprijacije za potrebe izgradnje novog rezervoara Kula-Busovača i pumpne stanice Kula-Busovača bit će poznate nakon ažuriranja Glavnog projekta.

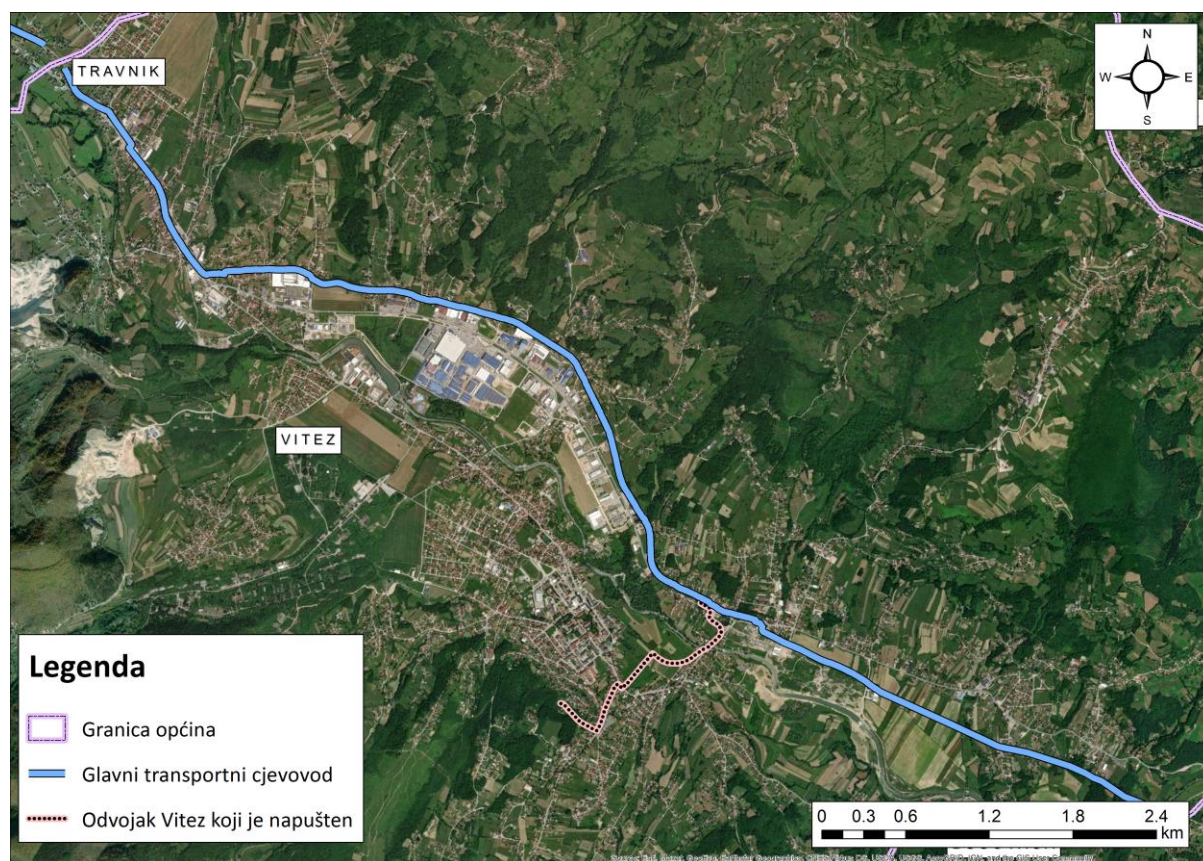
Općina Vitez

Prema Preliminarnom elaboratu eksproprijacije iz 2021. godine, u Vitezu se nalazi ukupno 151 Projektom zahvaćena zemljišna parcela:

- 52 zemljišne parcele u državnom vlasništvu: sve parcele su predmet nepotpune eksproprijacije;
- 99 zemljišnih parcela u privatnom vlasništvu: sve parcele su predmet nepotpune eksproprijacije (međutim, pojedine betonske ograde koje pripadaju kućama koje se nalaze duž trase mogu biti trajno pogođene Projektom).

Nije predviđeno fizičko preseljenje domaćinstava ili poslovnih aktivnosti/biznisa. Međutim, u Vitezu će trasa prolaziti kroz visoko komercijalno područje u čijoj neposrednoj blizini posluju brojni poslovni subjekti koji stoga mogu imati privremene smetnje ili poteškoće u pristupu. Pored navedenog, neki komercijalni pomoćni objekti (kao što je staklena veranda koja pripada restoranu) mogu biti zahvaćeni (za više detalja, vidjeti sljedeći odjeljak **Error! Reference source not found.**).

Slika 4 ispod prikazuje trasu glavnog transportnog cjevovoda koji prolazi kroz Vitez (nije predviđen odvojak).

Slika 4 - Trasa glavnog transportnog cjevovoda koji prolazi kroz Općinu Vitez

Grad Zenica

Prema Preliminarnom elaboratu eksproprijacije iz 2021. godine, u Zenici se nalazi 116 Projektom zahvaćenih zemljišnih parcela:

- 36 zemljišnih parcela u državnom vlasništvu: samo 2 zemljišne parcele, na kojima su planirani trajni objekti, bit će predmet potpune eksproprijacije, dok će ostatak parcela biti predmet nepotpune eksproprijacije.

Zemljišne parcele u državnom vlasništvu su rezervoar Putovići, autocesta A1, magistralna cesta, lokalne ceste, dijelovi cestovnog pojasa, željeznički pojas uz prugu, šume i vode.

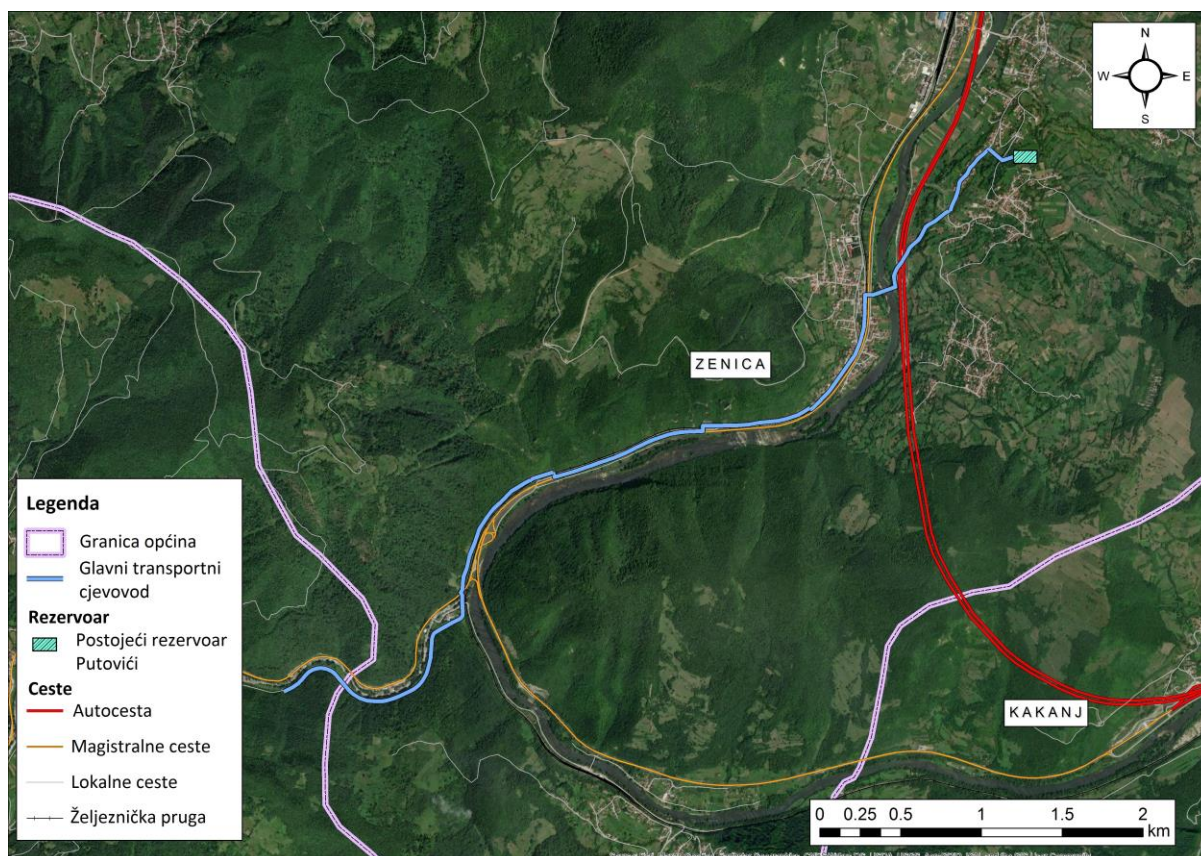
- 80 zemljišnih parcela u privatnom vlasništvu: 8 zemljišnih parcela, na kojima su planirani trajni objekti, bit će predmet potpune eksproprijacije, dok će ostatak (72 parcele) biti predmet nepotpune eksproprijacije.

Navedenih 8 zemljišnih parcela, koje će biti predmet potpune eksproprijacije radi izgradnje pristupne ceste glavnom cjevovodu, nalaze se u blizini *Lašvanske petlje*. Terenskom posjetom utvrđeno je da na ovim parcelama nema stambenih objekata, te da se uglavnom radi o šumskom zemljištu i napuštenom poljoprivrednom zemljištu. Budući da se radi o nenaseljenom području, na ovim parcelama niko nije pronađen, niti je bilo moguće prikupiti dodatne informacije kroz provedbu socio-ekonomske ankete. Međutim, ove zemljišne parcele će biti djelomično zahvaćene (% zahvaćenog dijela kreće se od 3,33% do 46,43% ukupne površine zemljišta).

72 parcele koje će biti privremeno zahvaćene Projektom nalaze se u blizini postojećeg rezervoara Putovići, a zatim se protežu uz lokalnu cestu koja prolazi u blizini okućnica stambenih objekata sa ogradama, kapijama, zidovima, pomoćnim objektima (štale, staklenici, nadstrešnice, garaže), asfaltiranim površinama, dvorištima i pristupnim cestama. Ostale parcele se odnose na oranice, livade i neobrađene površine koje se nalaze u naselju Putovići, kao i zemljišne parcele uz cestovni pojas magistralnih i lokalnih puteva i rijeke Bosne. Postotak zahvaćenih dijelova ovih zemljišnih parcela kreće se od 1% do oko 30%.

Nije predviđeno fizičko preseljenje domaćinstava ili poslovnih aktivnosti/biznisa. Ne očekuje se trajni utjecaj na vlasnike poljoprivrednog zemljišta jer će privatno zemljište biti samo privremeno pod utjecajem Projekta. Ne očekuje se trajni utjecaj na poslovne aktivnosti/biznise, ali biznisi koji se nalaze u neposrednoj blizini planirane trase mogu imati privremene smetnje ili poteškoće u pristupu.

Slika 5 ispod prikazuje trasu glavnog transportnog cjevovoda koji prolazi kroz Zenicu.

Slika 5 – Trasa glavnog cjevovoda koji prolazi kroz Grad Zenicu

6.3 Ključni rezultati terenskih promatranja i istraživanja

Tokom terenskih posjeta provedenih tokom izrade ovog Ažuriranog APP-a²⁴, održani su kratki razgovori s lokalnim stanovništvom koje živi u neposrednoj blizini planirane trase cjevovoda, na temelju čega se može zaključiti da:

- lokalno stanovništvo je upoznato s planiranim Projektom, ali nije obaviješteno od strane nadležnih organa hoće li, i u kojem dijelu, njihovo zemljište biti zahvaćeno Projektom;
- lokalno stanovništvo je izrazilo veliku sumnju u Projekt, s obzirom da se radi o temi o kojoj se raspravlja od 1980-ih godina, a provedba istog još uvijek nije započela;
- lokalno stanovništvo se općenito ne protivi izgradnji cjevovoda – naprotiv, podržava Projekt.

Takav je slučaj u Zenici gdje je trasa cjevovoda prema izvornom Glavnom projektu iz 2012. godine trebala zahvatiti niz privatnih parcela u naseljima Putovići i Janjići, gdje se nalazi više pomoćnih objekata, ograda, štala, garaža, itd. (Slika 7, Slika 8, Figure 6 i Slika 10). Osim toga, jednim dijelom prvobitne trase planirano je presijecanje nekoliko poljoprivrednih parcela u Putovićima (Slika 10) koje imaju potencijal prenamjene u građevinsko zemljište, što bi postavljanjem cjevovoda bilo onemogućeno. U istom naselju, dio prvobitne trase prolazio je i između dvije stambene kuće (Slika 11), a vlasnici su se protivili ovom rješenju.

²⁴ Prva terenska posjeta obavljena je u novembru 2020. godine, a drugi u periodu septembar-oktobar 2021. godine.

Slika 7 – Garaža u naselju Janjići

Slika 8 – Štala u naselju Putovići

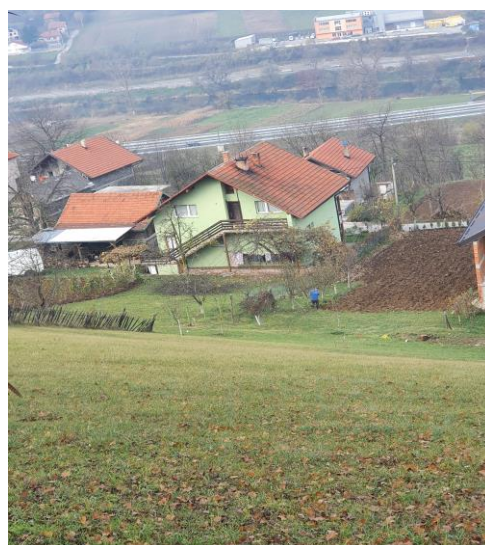
Slika 9 – Garaža u naselju Putovići

Slika 10 – Oranice u naselju Putovići

Slika 11 – Stambene kuće u naselju Putovići

Mještani naselja Putovići istaknuli su kako bi radije premjestili trasu na rezervoar Putovići, kako bi se zaobišli stambeni objekti. Ovaj prijedlog je 2019. godine razmatrao i Grad Zenica, ali je kasnije odustao. Međutim, kako bi se smanjio opseg otkupa zemljišta, izmjene trase predložene od strane Javnog preduzeća te u sklopu Preliminarnog elaborata eksproprijacije iz 2021. godine u velikoj su mjeri zadovoljile zahtjeve lokalnog stanovništva Zenice. U naselju Janjići, trasa je sada u pojasu između postojeće željezničke pruge i postojeće lokalne ceste kako bi se izbjegli stambeni objekti koji se nalaze u neposrednoj blizini (Slika 12). Također, u naselju Putovići trasa cjevovoda uglavnom se kreće duž lokalne ceste tako da će utjecaji na privatno vlasništvo biti minimizirani (Slika 13).

Slika 12 – Pojas između postojeće željezničke pruge i postojeće lokalne ceste kojim bi trebao prolaziti transportni cjevovod u naselju Janjići

Slika 13 – Lokalna cesta u naselju Putovići kroz koju je planiran prolazak cjevovoda

Tokom terenske posjete u Vitezu, uočeno je nekoliko problema na jednom dijelu trase glavnog cjevovoda – privatno odlagalište auto-otpada (Slika 14), staklena veranda u sklopu privatnog kafića/restorana (Slika 15) i betonska ograda u privatnom vlasništvu (Slika 16). Budući da Općina Vitez nije dala mišljenje o ovim kritičnim tačkama trase, bit će potrebno obratiti posebnu pažnju na iste prilikom ažuriranja Glavnog projekta iz 2012. godine te procijeniti mogućnosti mikrokorekcija trase kako bi se izbjegli utjecaji na ove poslovne aktivnosti/subjekte.

Slika 14 – Odlagalište auto otpada

Slika 15 - Staklena veranda u sklopu kafića/restorana

Slika 16 - Betonska ograda u privatnom vlasništvu

Terenskom posjetom i socio-ekonomskom anketom u Travniku, identificirano je 7 pomoćnih objekata (garaže i šupe) u naselju Dolac na Lašvi, a koji bi mogli biti zahvaćeni Projektom. Ne radi se o betonskim konstrukcijama, već drvenim improviziranim konstrukcijama. U razgovoru, vlasnici su izjavili da nisu protiv Projekta, ali su naglasili da će zahtijevati izgradnju novih objekata u slučaju uklanjanja ili oštećenja postojećih objekata tokom izgradnje.

Slika 17 – 7 pomoćnih objekata u naselju Dolac na Lašvi

Tokom terenskih promatranja trase cjevovoda, nisu zabilježeni posebni problemi u drugim dijelovima područja Projekta.

Kako je objašnjeno u poglavlju Metodologija, u novembru 2020. godine provedena je socio-ekonomska anketa u svim općinama/Gradu, uz dodatnu anketu provedenu u oktobru 2021. za novu dionicu planiranu za potrebe izgradnje odvojka do rezervoara Gostunj. Tom prilikom, kontaktirano je otprilike 100 osoba i poslovnih subjekata zahvaćenih projektom s ciljem provođenja ankete, međutim čak 61 osoba zahvaćena projektom odbila je sudjelovati u anketi. Kao što je spomenuto u prethodnom poglavlju, pretpostavlja se da je tako velika stopa odbijanja temeljena na činjenici da je ovo treća po redu anketa koja se provodila za potrebe Projekta, a umor lokalnog stanovništva je vrlo primjetan. Uspješno je anketirana 31 osoba pod utjecajem Projekta i 10 poslovnih subjekata.

Ključni rezultati ankete prikazani su u nastavku, dok su cjelokupni rezultati dostupni u zasebnim Excel datotekama koje sadrže povjerljive podatke i informacije.

Domaćinstva:

- Više od jedne trećine anketiranih domaćinstava navelo je da je obaviješteno o planiranom otkupu zemljišta; međutim, više od polovine anketiranih informacije je dobilo iz neformalnih ili neslužbenih izvora.
- Samo je oko 15% anketiranih 'potpuno zadovoljno' do sada primljenim informacijama.
- Svi ispitanici su izjavili da su formalni vlasnici zemljišta.
- Većina anketiranih koristi svoje zemljište za uzgoj povrća (uglavnom krompira, luka i mrkve) i voća (najviše jabuka, šljiva i oraha) za vlastite potrebe.
- Većina ispitanika se izjasnila kao Bošnjaci (64,5%), a zatim Hrvati (35,5%).
- Kod većine ispitanika (83,87%), plaće i penzije su glavni izvor prihoda u domaćinstvu.
- 22,5% domaćinstava ima člana koji pripada kategoriji ranjivih skupina (tjelesni invaliditet, hronična bolest i sl.).
- Gotovo polovina stanovništva (45%) ima prihode manje od 800 KM ($\approx$ 400 EUR).

Poslovni subjekti koji posluju u blizini planiranog cjevovoda:

- 50% poslovnih subjekata nije bilo prethodno informirano o planiranim aktivnostima otkupa zemljišta, dok je ostalih 50% samo djelomično informirano. Posljedično, 70% poslovnih subjekata ne zna u kojoj će mjeri njihovo zemljište biti zahvaćeno Projektom.
- 60% poslovnih subjekata je 'potpuno nezadovoljno' primljenim informacijama.
- 90% poslovnih subjekata je izjavilo da je djelatnost formalno registrirana i da je poslovni objekat legalan (izgrađen s dozvolama). Jedan ispitanik je izjavio da nije siguran u status poslovne djelatnosti ili samog objekta.
- 50% poslovnih subjekata zabrinuto je zbog mogućnosti sporog izvođenja građevinskih radova.

7 KLJUČNI PRINCIPI OTKUPA ZEMLJIŠTA

Javno preduzeće se obavezalo da će se pridržavati sljedećih načela u pogledu otkupa zemljišta i ograničenja pristupa imovini tokom provedbe Projekta, što će omogućiti potpunu usklađenost sa svim zahtjevima EBRD-a, kao i premošćivanje svih uočenih razlika i nedosljednosti između takvih zahtjeva i domaćeg zakonodavstva:

1. **Svako nedobrovoljno oduzimanje/otkup zemljišta ili ograničenje pristupa imovini** provodit će se u skladu s važećim zakonodavstvom u FBiH (posebno Zakonom o eksproprijaciji), Okolišnom i društvenom politikom EBRD-a iz 2014. godine i Provedbenim zahtjevom (PZ) 5 (*Oduzimanje zemljišta, nedobrovoljno preseljenje i ekonomsko raseljavanje*) te međunarodno prihvaćenom dobrom praksom. U slučaju nedosljednosti između domaćeg zakonodavstva i zahtjeva EBRD-a, primijenit će se viši standardi. Nedobrovoljno preseljenje će se izbjeći tamo gdje je to izvedivo ili će se svesti na najmanju moguću mjeru, istražujući sve održive alternativne mogućnosti Projekta.
2. **Maksimalni naponi će se uložiti u sklapanje sporazuma o naknadi** sa osobama pod utjecajem Projekta kako bi se izbjegla eksproprijacija. Javno preduzeće će dokumentirati takve napore.
3. **Sve osobe pod utjecajem Projekta će biti informisane, konsultovane i potaknute na sudjelovanje** u cjelokupnom procesu otkupa zemljišta, u skladu sa zahtjevima za objavu informacija i javne konsultacije definisane u Poglavlju **Error! Reference source not found.** ovog dokumenta.
4. **Graničnim datumom smatrat će se datum završetka javne obavijesti o početku postupka eksproprijacije**, a koju će Javno preduzeće objaviti u lokalnim novinama (i na svojoj web stranici), obavještavajući sve vlasnike i korisnike o početku postupka eksproprijacije, graničnom datumu i kontakt osobama kojima se osobe pod utjecajem Projekta mogu obratiti za daljnje informacije. Granični datum će se također objaviti na oglasnim pločama uključenih općina/Grada.
5. **Građevinski radovi biti će tempirani kolikogod je to moguće kako bi se izbjegla najpovoljnija sezona rasta usjeva**, s ciljem minimiziranja utjecaja na poljoprivrednu proizvodnju.
6. Svim osobama iz kategorija navedenih u Matrici prava i naknada (Poglavlje **Error! Reference source not found.** ovog dokumenta) bit će osigurana **naknada i/ili pomoć**. Naknada će uvijek biti osigurana prije nego što korisnik eksproprijacije dobije pristup zemljištu.
U slučaju odsutnih vlasnika, Javno preduzeće će uložiti i dokumentirati svoje napore da ih pronađe i obavijesti o postupku. Ovi naponi mogu uključivati napore da se do vlasnika dođe posredstvom njihovih komšija, objavljivanje oglasa u novinama kojim se obavještava o postupku, itd. Ukoliko se vlasnici ne mogu pronaći, a u skladu s lokalnim zahtjevima, iznos naknade bit će položen na poseban račun i lako dostupan u slučaju da se odsutni vlasnik ponovno pojavi.
7. **Životni standard i/ili sredstva za život osoba zahvaćenih projektom** poboljšat će se ili barem ponovo uspostaviti na nivou prije preseljenja, što je prije moguće. Javno preduzeće će identificirati (i dokumentirati) potrebu za pomoći pri obnovi sredstava za život, od slučaja do slučaja, tokom pojedinačnih posjeta svim projektom zahvaćenim osobama, nakon što postupak otkupa zemljišta započne. Takva pomoć može uključivati podršku u razvoju poljoprivrednih aktivnosti, identifikaciju poboljšanja koja bi mogla pomoći Projektom zahvaćenim osobama da povećaju svoj prinos i prihod na zemljištu ili pomoć u pristupanju obuci, razvoju vještina.
8. **Javno preduzeće će ranjivim osobama/domaćinstvima pružiti pomoć (i dokumentirati)**, kako je primjereno za svaku osobu/porodicu prema njihovim specifičnim potrebama i/ili situaciji, uz podršku općinskih/gradskih službi odgovornih za socijalnu zaštitu, raseljena lica i izbjeglice. Takva pomoć može uključivati dodatne pojedinačne sastanke kako bi se pojasnili kriteriji za ostvarivanje prava na naknadu ili pomoć u procesu isplate (tj. osigurati razumijevanje dokumenata o naknadi i procesa isplate, itd.).
9. Uspostavit će se **efikasan mehanizam za upravljanje pritužbama** kako je opisano u Okviru za preseljenje i naknade (OPN).
10. **Monitoring i evaluacija procesa oduzimanja zemljišta** vršit će se kao što je definisano u Poglavlju 10.3 ovog dokumenta.

8 NAKNADE I PRAVA

8.1 Matrica prava i naknada

Naknade i prava za različite kategorije osoba i imovine sumirani su u Tabela 5 u nastavku.

Tabela 5: Matrica prava i naknada

VRSTA PROJEKTOM POGOĐENOG PRAVA ILI IMOVINE ILI GUBITKA	PRAVA
	DOMAĆINSTVA
Trajni gubitak zemljišne parcele (vlasnici)	Zamjenska nekretnina sa sličnim ili istim karakteristikama ili Novčana naknada za zemljišnu parcelu po zamjenskoj vrijednosti za zemljišnu parcelu + Novčana naknada po građevinskoj vrijednosti za pomoćne objekte izgrađene bez dozvole (ljetne kuhinje, garaže, šupe i sl.)
Trajni gubitak zemljišne parcele (osobe koje nisu vlasnici)	<i>Osobe bez formalnog prava vlasništva nad zemljištem:</i> 1. Osobe bez formalnog prava vlasništva nad zemljištem koje su bile u posjedu zemljišta u vrijeme graničnog datuma nemaju pravo na naknadu za zemljište, ali imaju pravo na naknadu za svu imovinu na zemljištu po zamjenskoj vrijednosti <i>Zajmoprimci:</i> 2. Zemljište ekvivalentno parceli pod zajmom tokom preostalog perioda zajma ili naknada za preostali period zajma plus naknada za sva poboljšanja na zemljištu (kao što su navodnjavanje ili objekti). Naknada se plaća po zamjenskoj vrijednosti
Djelimični gubitak zemljišne parcele	Zahtjev za potpunu eksproprijaciju zemljišne parcele ako je preostalo zemljište neiskoristivo (prema članu 11. Zakona o eksproprijaciji)
Privremeno zauzimanje zemljišta i gubici (vlasnici i korisnici)	<i>Vlasnici:</i> Vraćanje pogođenog zemljišta i infrastrukture u prvobitno stanje + Novčana naknada za privremeno zauzimanje zemljišta u visini tržišne zakupnine + Novčana naknada za oštećenu imovinu (npr. objekte, drveće) + Naknada po tržišnoj vrijednosti za gubitak neto prihoda od kultura koje se ne mogu saditi tokom privremenog zauzimanja zemljišta (npr. naknada za izgublenu žetvu po prosječnom prinosu po hektaru) <i>Neformalni korisnici/posjednici:</i> Vraćanje pogođenog zemljišta i infrastrukture u prvobitno stanje + Novčana naknada za oštećenu imovinu (npr. objekte, drveće) + Naknada po tržišnoj vrijednosti za gubitak neto prihoda od kultura koje se ne mogu saditi tokom privremenog zauzimanja zemljišta (npr. naknada za izgublenu žetvu po prosječnom prinosu po hektaru)

VRSTA PROJEKTOM POGOĐENOG PRAVA ILI IMOVINE ILI GUBITKA	PRAVA
Gubitak prava puta/prolaza	Naknada za umanjenu tržišnu vrijednost nekretnine ²⁵ + Naknada za nastalu štetu na nekretnini
Gubitak jednogodišnjih kultura (vlasnik zemljišta ili zajmoprimac)	Pravo na ubiranje plodova ili (ako ubiranje nije moguće) novčana naknada za plodove po zamjenskoj vrijednosti
Gubitak višegodišnjih kultura/voćnjaka (vlasnik zemljišta ili zajmoprimac)	Pravo na ubiranje voća, povrća itd. + Novčana naknada za višegodišnje biljke i stabla po zamjenskoj vrijednosti
POSLOVANJE	
Gubitak zemljišne parcele	Zamjenska nekretnina sa sličnim ili istim karakteristikama ili Novčana naknada za zemljišnu parcelu po zamjenskoj vrijednosti + Novčana naknada po građevinskoj vrijednosti za pomoćne objekte izgrađene bez dozvole
Djelimični gubitak zemljišne parcele	Zahtjev za eksproprijaciju cijele parcele (prema članu 11. Zakona o eksproprijaciji)
Privremeno zauzimanje zemljišta tokom građevinskih radova (bez obzira na vrstu poslovne strukture)	Vraćanje pogođenog zemljišta i infrastrukture u prvobitno stanje + Novčana naknada za privremeno zauzimanje zemljišta u visini tržišne zakupnine + Novčana naknada za izgubljenu imovinu
Privremeni gubici prihoda od poslovne aktivnosti/najma tokom građevinskih radova	Novčana naknada za gubitak prihoda do završetka građevinskih radova koji direktno utječu na poslovanje poslovnog subjekta, u skladu sa ocjenom sudskih vještaka
OSTALO	
Nedefinirani utjecaj (trajni ili privremeni gubitak)	Svaki nedefinirani utjecaj ublažit će se u skladu s načelima i ciljevima OPN-a. U slučaju neusklađenosti između zakonodavstva FBiH i politike EBRD-a u konkretnom slučaju, prevladavat će odredba koja je povoljnija za pogođenog vlasnika/korisnika.
Gubitak javne infrastrukture	Prije oštećivanja, javna infrastruktura će se zamijeniti infrastrukturom istih ili boljih specifikacija.

²⁵ Umanjena tržišna vrijednost predstavlja umanjene vrijednosti nekretnine zbog uspostave prava puta/prolaza od strane korisnika eksproprijacije, a utvrđuje se od slučaja do slučaja. Isplaćuje se u obliku novčane naknade koju odredi službeni sudski vještak.

9 OBJAVA INFORMACIJA I JAVNE KONSULTACIJE

9.1 Objava informacija i konsultacija održanih do danas

Relevantne informacije i do sada pripremljena relevantna Projektna dokumentacija redovno se javno objavljuju putem web stranice Javnog preduzeća (www.jprvplavavoda.ba).

Jedini javni konsultativni sastanci vezani za Projekt održani su 2011. godine. Proteklih godina održano je nekoliko sastanaka s Mjesnom zajednicom *Šumeće* (stari grad Travnik).

Izuzev navedenog, nije bilo drugih javnih sastanaka.

9.2 Planirana objava informacija i konsultacija

Konsultacije o nacrtu Ažuriranog APP-a. Javno preduzeće će obavijestiti javnost o ovom nacrtu Ažuriranog APP-a tako što će isti objaviti na svojoj web stranici i osigurati da isti bude objavljen i na web stranicama svih uključenih općina/Grada. Također, APP će biti dostupan u štampanom obliku na adresama svih navedenih strana. Obavijest o objavi Ažuriranog APP-a bit će objavljena na oglasnim pločama uključenih općina/Grada.

Ne ranije od 14 dana nakon objavljivanja, Javno preduzeće će organizirati javne konsultativne sastanke, u prostorijama svake od uključenih općina/grada, kako bi se prezentirao nacrt Ažuriranog APP-a i potakla diskusija o svim pitanjima i nedoumicama vezanim za otkup zemljišta. Sastanci će se organizovati izvan radnog vremena kako bi se omogućilo prisustvo većine osoba pod utjecajem Projekta, a najavit će se putem sljedećih kanala:

- službena web stranica Javnog preduzeća,
- službene web stranice uključenih općina/Grada
- lokalne novine visokog tiraža u FBiH
- obavijesti na oglasnim pločama uključenih općina/grada.

U najavama će se navesti: (i) gdje se može pristupiti nacrtu Ažuriranog APP-a, (ii) datum sastanka, (iii) kontakt podaci odgovorne osobe kojoj se mogu dostaviti sva pitanja ili komentari u pisanom obliku, kao i rok za dostavljanje komentara.

Tokom sastanaka, Javno preduzeće će naročito prezentirati:

- Vrstu i trajanje građevinskih radova
- Status aktivnosti otkupa zemljišta
- Ključni sadržaj OPN-a i ovog Ažuriranog APP-a (očekivani utjecaji, ključna načela, granični datum, mehanizam za pritužbe).

U roku od 2 sedmice od organiziranih javnih konsultativnih sastanaka, Javno preduzeće će razmotriti i uključiti sve komentare zaprimljene u pisanom obliku ili tokom konsultacija, te će pripremiti i uključiti u ovaj Ažurirani APP sažetak zaprimljenih komentara/pitanja i načina na koji su isti riješeni.

Konsultacije o dinamici gradnje. Pored navedenog, Javno preduzeće će zakazati javni konsultativni sastanak u svakoj općini/Gradu na području Projekta prije početka građevinskih aktivnosti (nakon odabira izvođača – što se očekuje u martu 2022.), kako bi se razgovaralo o detaljima Projekta i dinamici gradnje. Vrijeme i mjesto održavanja sastanaka će se objaviti na isti način kao što je u tekstu iznad opisano za konsultacije o ovom nacrtu Ažuriranog APP-a. Takvi sastanci kontinuirano će se organizovati svakih 6 mjeseci za vrijeme provedbe Projekta. Pored toga, Javno preduzeće će organizirati mjesne i individualne sastanke, po potrebi.

Objavljivanje javnog oglasa za poziv na sklapanje sporazuma o naknadi. Pored navedenog, nakon pokretanja procesa otkupa zemljišta, Javno preduzeće će objaviti javni oglas u dnevnim novinama kojim će pozvati osobe pod utjecajem Projekta na sklapanje sporazuma o naknadi. Ovaj oglas će se objaviti i na web stranici Javnog preduzeća. Tada će osobe pod utjecajem Projekta moći dobiti dodatne informacije o svojim pravima. Predstavnici Javnog preduzeća i općinskih/gradskih vlasti, zajedno sa službenim sudskim vještacima, posjetit će pojedinačno sve osobe pod utjecajem Projekta radi procjene vrijednosti imovine. Sve osobe će biti informisane i konsultovane o utjecajima Projekta na njihovu imovinu, a posebno o preciznoj trasi vodovoda u odnosu na svaku od zemljišnih parcela.

10 PROVEDBA AŽURIRANOG APP-a

10.1 Odgovornost za provedbu

Ovaj Ažurirani APP usvojilo je Javno preduzeće koje ima konačnu odgovornost za provedbu ovog Ažuriranog APP-a, dok su sve ostale strane uključene u Projekt, uključujući općine/Grad i izvođača koji će biti odabran, također dužne provesti zahtjeve iz OPN-a i ovaj ažurirani APP.

Odgovornosti će biti podijeljene kako je prikazano u tabeli ispod:

Tabela 6: Organizacione odgovornosti i uloge

Zadatak	Odgovorna strana
Objavljivanje informacija svim osobama i zajednicama pogođenim Projektom	Javno preduzeće u saradnji sa uključenim općinama/Gradom
Procjena vrijednosti imovine	Nezavisni sudski vještaci koje angažira Javno preduzeće
Direktna komunikacija sa i posjete vlasnicima i korisnicima	Javno preduzeće i uključene općine/Grad
Dodatna socio-ekonomska anketa u slučaju naknadnih promjena trase	Javno preduzeće
Pregovori i aktivnosti u vezi sa eksproprijacijom, prije početka građevinskih radova	Javno preduzeće kao korisnik eksproprijacije i uključene općine/Grad
Pružanje pomoći ranjivim osobama /domaćinstvima	Javno preduzeće u saradnji sa općinskim odjelima odgovornim za socijalnu zaštitu, raseljena lica i izbjeglice
Isplata /obezbjedjivanje naknada	Javno preduzeće
Praćenje, evaluacija i izvještavanje prema EBRD-u	Javno preduzeće
Praćenje i izvještavanje o privremenom zauzimanju zemljišta nakon početka građevinskih radova	Izvođač i nadzorni inženjer za eksterni nadzor tokom izvođenja građevinskih radova
Mehanizam za upravljanje pritužbama	Javno preduzeće, Komisija za žalbe

10.2 Troškovi

Troškovi eksproprijacije će se finansirati kroz zajam Razvojne banke Vijeća Evrope (CEB). Javno preduzeće procijenilo je troškove eksproprijacije za potrebe izgradnje cjevovoda na iznos od 600.000 EUR.²⁶ Javno preduzeće će pripremiti detaljan budžet nakon izrade konačnog Elaborata eksproprijacije, uključujući sljedeće stavke:

- Naknada za trajni otkup privatnog zemljišta, uključujući sve usjeve i stabla
- Naknada za privremeni otkup privatnog zemljišta, uključujući sve usjeve i stabla kao i naknadu za umanjenu tržišnu vrijednost imovine
- Naknada za sve privatne pomoćne objekte po zamjenskoj vrijednosti
- Naknada za sve komercijalne pomoćne objekte po zamjenskoj vrijednosti
- Sve druge naknade poslovnim subjektima
- Troškovi privremenog zauzimanja zemljišta tokom građevinskih radova
- Troškovi procedura za izmještanje grobnih mjesta na dva groblja

Javno preduzeće će uključiti pripremljeni budžet u ovaj Ažurirani APP.

Izvođač će nadoknaditi svako privremeno oduzimanje zemljišta ili štetu nastalu tokom građevinskih radova. Javno preduzeće će pažljivo nadzirati proces.

²⁶ Ovaj iznos predviđen je Planom implementacije projekta kojeg je EBRD odobrio u junu 2019.

10.3 Monitoring i izvještavanje

Javno preduzeće će vršiti monitoring i evaluaciju procesa otkupa zemljišta, s ciljem:

- da se osigura da se sve aktivnosti odvijaju prema planu te da se poštuju zadani rokovi;
- da se procijeni da li su dovoljne planirane naknade i druge mjere;
- da se utvrde potencijalni problemi;
- da se iznađu načini za ublažavanje svakog od identificiranih problema.

Javno preduzeće će voditi bazu podataka o otkupu imovine. Ovi podaci/informacije će se povremeno ažurirati kako bi se pratio napredak vlasnika/posjednika imovine.

Pokazatelji koji će se koristiti za monitoring i evaluaciju su:

- Ukupni troškovi eksproprijacije i naknada
- Broj osoba pod utjecajem Projekta po kategorijama (npr. broj vlasnika/korisnika zemljišnih parcela, broj domaćinstava i poslovnih subjekata pod utjecajem Projekta)
- Broj otkupljenih sredstava/ imovine, vrste i iznosi datih naknada, broj i postotak sklopljenih sporazuma o naknadi
- Broj održanih javnih konsultativnih sastanaka sa osobama pod utjecajem Projekta
- Broj privatnih zemljišnih parcela koje je izvođač identificirao kao nužne za privremeno korištenje tokom izvođenja građevinskih radova
- Vrste pomoći koje su pravovremeno pružene ranjivim osobama/domaćinstvima – raščlanjeno po spolu
- Broj i iznos uplata za obnovu izgubljenih prihoda
- Broj i vrsta pritužbi u vezi s otkupom zemljišta (broj pritužbi, ključni razlozi pritužbi, broj riješenih/neriješenih pritužbi, broj i postotak osoba zadovoljnih ishodom) i broj sudskih sporova vezanih uz otkup zemljišta – sve raščlanjeno po spolu
- Broj slučajeva pružene pomoći za ponovnu uspostavu izvora izdržavanja – raščlanjeno po vrsti i spolu

Prikupljeni podaci i informacije će se obraditi i prikazati u Izvještajima o monitoringu koje priprema Javno preduzeće, a odobrava EBRD. Ovi izvještaji će se objaviti na web stranici Preduzeća i to tromjesečno, bez otkrivanja osobnih i povjerljivih podataka o pojedincima. Prvi izvještaj biti će izrađen 3 mjeseca nakon početka Projekta.